

[STOP] RUMORS

POBLE GITANO

LLICÈNCIA

Creative Commons Reconeixement - NoComercial - SenseObraDerivada (by-nc-nd)

Aquest manual està protegit per una llicència Creative Commons

Reconeixement - NoComercial - SenseObraDerivada (by-nc-nd) i, per tant, aquesta obra es pot copiar distribuir i comunicar públicament sota les condicions següents.

Reconeixement: s'ha de reconèixer i citar l'autor original.

No comercial: no es pot fer servir l'obra per a finalitats comercials.

Sense obres derivades: no es pot alterar, transformar o generar una obra derivada de l'obra original.

[STOP] **RUMORS**

POBLE GITANO

1. Presentació	3
2. La població gitana a Catalunya. La informació en xifres	4
3. Entre moltes altres coses, diuen dels gitanos que...	5
4. Arguments per a desmuntar els rumors	6
4.1. Quan les diferències discriminen	6
4.2. Sobre l'acusació de delinqüència i ganduleria	10
4.3. Claus per a desmuntar els estereotips	12
5. Conclusions	14
6. Agraïments	16

Material elaborat per:

Institut Diversitas

C/ Viladomat 174, 5ª

08015 Barcelona

www.institutdiversitas.org

Àmbit d'Investigació i Difusió Maria Corral

C/ Roger de Llúria 89

08009 Barcelona

www.ambitmariacorral.org

Amb el suport de la

Direcció d'Immigració i Interculturalitat

de l'Ajuntament de Barcelona

Coordinació general: **Elena Caballé**

Edició: **Rodrigo Prieto**

Transcripció: **Marina Villa**

Correcció d'estil: **Eulàlia Nuet**

Maquetació: **Rubén Ávila**

Fotografies per ordre de col·locació:

Crowd walking to buses and cars de Jill a Flickr

Gypsy camp de Aleksandra Zhavoronkova a Flickr

Gypsy Colour de señorial2 a Flickr

Gypsy camp de Aleksandra Zhavoronkova a Flickr

Fotografies dels esdeveniments fetes per l'equip
de Stop Rumors

PRESENTACIÓ

El material que teniu a les mans és un dels resultats del projecte STOP RUMORS, realitzat l'any 2013 gràcies al suport de l'Ajuntament de Barcelona amb el propòsit de combatre els estereotips, prejudicis i rumors que circulen sobre les persones culturalment diverses, concretament, sobre aquelles que formen part del poble gitano.

Aquest document recull les aportacions d'una trentena de representants de diverses entitats del poble gitano o vinculades amb aquest col·lectiu reunides el 9 de setembre del 2013 per reflexionar, debatre i aportar múltiples arguments per a desmuntar els estereotips i rumors més comuns que circulen sobre aquest col·lectiu.

L'antecedent immediat d'aquest projecte és el «Manual Antirumors» que vam publicar l'any 2012 i en el qual recollíem els principals rumors que circulen entre la població sobre set col·lectius d'orígens diversos, així com una sèrie de dades i arguments per a desmuntar-los. Va ser justament amb la publicació d'aquell text que vam constatar la necessitat de desmuntar aquests rumors amb els mateixos col·lectius afectats, raó per la qual volguérem organitzar les trobades STOP RUMORS.

Per a la realització d'aquesta sessió de treball vam comptar amb la col·laboració de moltes persones a les quals volem donar les gràcies de manera especial: Juan de Dios Ramírez-Heredia, president de la Unión Romaní; Antonio Carmona (Tío Curro), president del Consell d'Ancians; José Santos, president de la FAGIC; Cristóbal Laso, vicepresident de Política i Comunicació de la FAGIC; Noemí Fernández, activista gitana i estudiant de dret, i Anabel Carballo, coordinadora tècnica de Projectes Europeus de la FAGIC.

Com veureu, en les pàgines següents trobareu una selecció dels arguments antirumors expressats per les persones participants en la trobada. Si voleu més informació, podeu consultar el nostre «Manual Antirumors», el qual us podeu descarregar gratuïtament des de la nostra pàgina web: www.institutdiversitas.org

LA POBLACIÓ GITANA A CATALUNYA

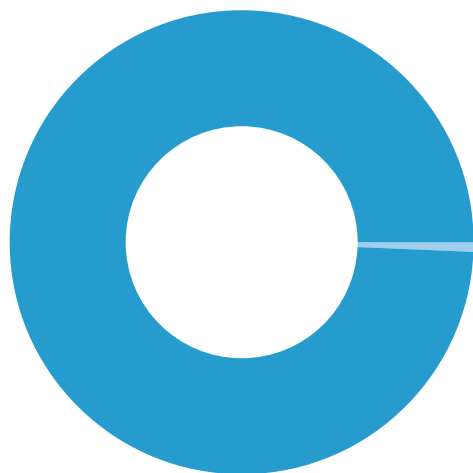
LA INFORMACIÓ EN XIFRES

POBLACIÓ GITANA A CATALUNYA*

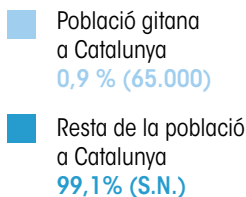

POBLACIÓ GITANA A CATALUNYA**.

Relació amb el total de persones gitanes a la resta de l'Estat espanyol

POBLACIÓ GITANA A CATALUNYA**. Relació amb el total de població catalana

Font de les dades:

**"Diagnóstico social de la comunidad gitana en España", publicat pel Ministerio de Sanidad, Políticas Sociales e Igualdad, al desembre del 2011.

ENTRE
MOLTES
ALTRES
COSES,
**DIUEN SOBRE
ELS GITANOS
QUE...**

**...són
delin-
qüents...**

**...són
ganduls
i no els
agrada
treballar...**

**...són
traficants
de droga...**

ón
in-
nts...

agra
treb

ARGUMENTS PER A DESMUNTAR ELS RUMORS
QUAN LES **DIFERÈNCIES DISCRIMINEN**

«En Catalunya se dice que los catalanes somos muy tacaños y que los andaluces son muy gandules. Pero la diferencia entre el pueblo gitano y el pueblo catalán o el pueblo andaluz, es que yo **no conozco a ningún catalán todavía que por el hecho de que tenga una etiqueta de tacaño, tenga problemas a la hora de encontrar trabajo o de alquilar una vivienda.** Eso supone ya un hándicap muy fuerte para nosotros».

(Félix Silva)

«(...) **No digo que soy gitano por el miedo o por el rechazo** que la sociedad pueda mostrar hacia mí... yo como gitano no tengo que estar justificándome continuamente por lo que hacen los gitanos. O sea, esa es una presión absolutamente agobiante».

(Félix Silva)

«Yo odio que me digan: **¡Ah pues no pareces gitana!** ¿Por qué? Porque trabajo de esto o porque estoy estudiando... ¿Por eso no parezco gitana? Pues no. **Yo soy gitana, mi padre me ha educado como gitana**, yo tengo valores de gitana y quiero ser gitana».

(Noemí Fernández)

«Yo, como estoy en la universidad, también me junto con muchas chicas que no son gitanas e ir a comprar a un centro comercial con ellas no es nada. Pero **a la que voy con chicas gitanas, ya te sientes observada, ya te están persiguiendo**, ya te están mirando qué haces».

(Noemí Fernández)

ARGUMENTS PER A DESMUNTAR ELS RUMORS

QUAN LES **DIFERÈNCIES** DISCRIMINEN

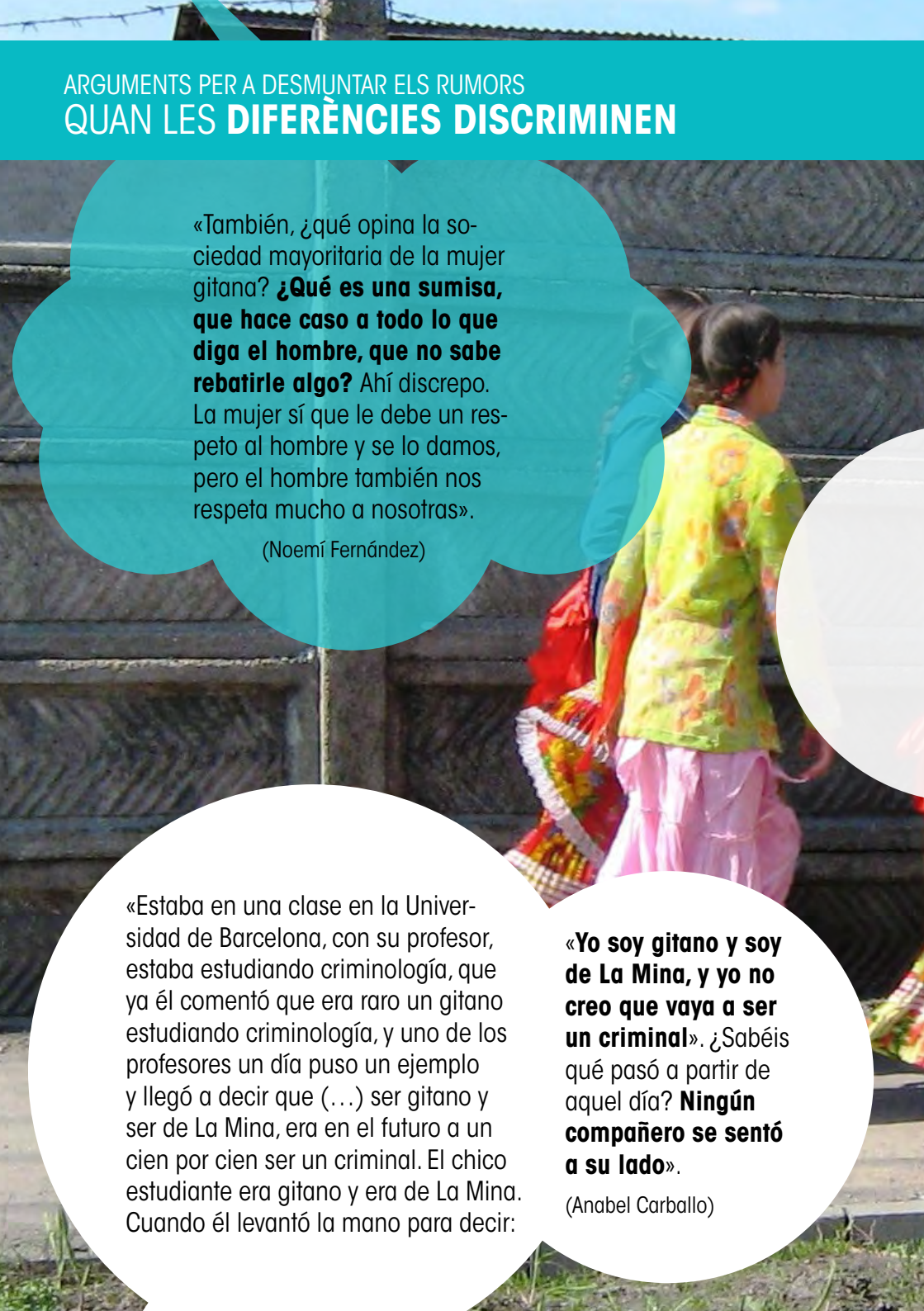
«También, ¿qué opina la sociedad mayoritaria de la mujer gitana? **¿Qué es una sumisa, que hace caso a todo lo que diga el hombre, que no sabe rebatirle algo?** Ahí discrepo. La mujer sí que le debe un respeto al hombre y se lo damos, pero el hombre también nos respeta mucho a nosotras».

(Noemí Fernández)

«Estaba en una clase en la Universidad de Barcelona, con su profesor, estaba estudiando criminología, que ya él comentó que era raro un gitano estudiando criminología, y uno de los profesores un día puso un ejemplo y llegó a decir que (...) ser gitano y ser de La Mina, era en el futuro a un cien por cien ser un criminal. El chico estudiante era gitano y era de La Mina. Cuando él levantó la mano para decir:

«Yo soy gitano y soy de La Mina, y yo no creo que vaya a ser un criminal». ¿Sabéis qué pasó a partir de aquel día? **Ningún compañero se sentó a su lado».**

(Anabel Carballo)

«Pero, por favor, **pido un respeto muy grande para la mujer gitana, la mayor, los gitanos viejos, los niños jóvenes... pido respeto, para el gitano también**».

Antonio Carmona
(Tío Curro)

«(...) lo de los estudios cada vez está menos. (...) Yo estoy estudiando Derecho. **Tenemos gitanas abogadas, ya, tenemos gitanas profesoras, tenemos gitanas de todo**, igual que chicos gitanos también y los padres cada vez profundizan más en que las chicas estudiemos».

(Noemí Fernández)

(José Santos)

«El pueblo gitano, tenemos la desgracia que siempre **tenemos que demostrar nuestra valía y que somos muy capaces**. Un gitano, según la sociedad mayoritaria, (...) no tiene capacidad, para hacer un evento grande. No tiene capacidad para llevar una organización, no tiene capacidad según la sociedad mayoritaria. **Por eso se asombran cuando somos capaces de crear y de hacer y llevar una argumentación** o de hacer un evento importante...se asombran».

ARGUMENTS PER A DESMUNTAR ELS RUMORS
SOBRE L'ACUSACIÓ DE **DELINQUÈNCIA I GANDULERIA**

«**Hi ha molts gitanos i gitanes en el món de les tecnologies** que han fet un esforç entrant en professions ordinàries, en el mercat de treball ordinari de la societat actual».

(Salvador Carrasco)

«(...) No se publica que hay mujeres con muchos estudios, jóvenes con mucha fuerza, **muchas ganas de tirar (adelante)** y de trabajar por los gitanos».

Antonio Carmona
(Tío Curro)

«Estoy bastante preocupado **porque delincuentes claro que habrá en el pueblo gitano, però, ¿es que en otros colectivos no hay?** Son gandules, y, ¿no hay gandules en otros colectivos? Trafican droga, ¿y en otros colectivos no hay?».

Antonio Carmona (Tío Curro)

«El **estereotipo no sólo te aleja de la gente**, sino que (además) tiene un efecto concreto, cotidiano, y en el ámbito laboral se denota mucho».

(Caterine Galaz)

«(...) Tenéis que entender que **nosotros también somos gente trabajadora**».

Antonio Carmona
(Tío Curro)

«(...) en su cuarta acepción la palabra gitano dice (...): «Persona que se dedica al robo». Eso lo dice el *Diccionario de la Real Academia Española*. Pues si lo dice el *Diccionario de la Real Academia*, ¿qué no va a pensar el vecino del quinto?»

(Cristobal Laso)

ARGUMENTS PER A DESMUNTAR ELS RUMORS

CLAUS PER A **DESMUNTAR ELS ESTEREOTIPS**

«Yo creo que todos tenéis que conocer al gitano, entre todos unirnos y sacar una piña y entre payos y gitanos, hacer un acercamiento».

(Tío Curro)

«Tenemos, entre un payo y un gitano, **doscientas mil cosas en que coincidimos** y a lo mejor tres cosas puntuales que son distintas».

(Julio Vargas)

«¿Cuándo hemos convivido, cuando nos hemos aceptado? Cuando hemos tenido empatía y simpatía los unos con los otros, a pesar de nuestras dificultades, y hemos llegado a amistades. A mi hijo los gitanillos de Badalona le dicen «primo». Y un día (me dijo): «¡Mira, me dicen primo!» (y yo le contesté) «¡Ostras, qué honor!, ¡qué elogio te han hecho!

Esto yo creo que enseña mucho».

«Mientras que la ciudadanía no tenga de nosotros la imagen que realmente nos corresponde, que se nos juzgue por lo que hacemos: **si somos malos que se nos condene, si no lo somos que se nos respete...** Que seamos juzgados realmente por nuestros actos y no por el rumor o la maledicencia de lo que se dice sobre nosotros».

(Juan de Dios Ramírez-Heredia)

«Els estereotips són prejudicis, són idees... i **el pitjor és que sense comprovar-les, les generalitzem**. Ara, el delinqüent no ho és per ser gitano».

(Carme Garriga)

«Todo el mundo en un colegio tiene que saber lo que es la cultura gitana, no como si fuera pròpia, sino como cultura del país».

(Anabel Carballo)

«**Els mitjans de comunicació tenen una responsabilitat molt important** per a mostrar la diversitat que hi ha dins de cada col·lectiu».

(Rodrigo Prieto)

«Me he quedado más con lo positivo (...) con estas tres cosas. Una, es que **sois unas personas con un fuerte sentimiento de pertenencia y esto tiene un valor incalculable**; Segunda, el respeto a vuestros mayores. Esto también tiene un valor incalculable, incluso cuando vemos la juventud de ahora que no lo ha conseguido. Este respeto a la mujer que tu decías, sinceramente manejemos estereotipos también positivos. Yo creo que es muy difícil desmontar los estereotipos. Lo que sí se puede hacer es neutralizarlos».

(Nati Manzano)

CONCLUSIONS

- El poble gitano és, probablement, uns dels grups humans més estereotipats, per raó de l'enorme desconeixement de la seva cultura i tradicions per part de les persones que no en formen part.
- La presència del poble gitano a Catalunya ve de lluny; de fet, està documentat que ja en el segle XV hi havia gitanos instal·lats en aquesta regió de la Península, per tant és un poble que forma part de la història de Catalunya des dels seus inicis.
- La història del poble gitano a l'Estat espanyol està marcada per la criminalització i la persecució a través de diversos mecanismes administratius i legals dins els quals uns de particular rellevància van ser les "pragmàtiques" que es van dictar en el passat. Amb aquest antecedent no sorprèn que un dels estereotips més arrelats sobre aquest col·lectiu sigui el de la seva vinculació amb les activitats delictives.
- Els mitjans de comunicació tenen una gran part de responsabilitat en la manera com són percebudes les persones gitanes per la resta de la societat, ja que fins i tot en l'actualitat alguns mitjans emeten programes on només es mostren els aspectes més controvertits o extravagants del col·lectiu.

La situació social del poble gitano renova dia a dia l'antic dilema de "l'ou o la gallina?": les persones d'ètnia gitana no es volen integrar... o bé no ho fan perquè la societat que els estereotipa no els en dóna l'oportunitat?

Tot i que ningú no en parli públicament, en l'actualitat hi ha milers de dones i homes d'ètnia gitana treballant per millorar les condicions de vida dels seus iguals, així com la seva integració i convivència amb persones d'altres orígens i tradicions culturals.

-

Amb el poble gitano es dóna la paradoxal coincidència que, tot i ser percebuts negativament per molta gent, al mateix temps la seva música i ball són motiu d'orgull i d'identificació cultural per a una gran part de la població catalana i espanyola.
-

La realitat del poble gitano en l'actualitat és molt més complexa que la que sovint ensenyen els mitjans de comunicació. Abans de condemnar tot un col·lectiu, convé informar-se i conèixer la seva complexitat.
-

Com en qualsevol grup humà, les persones d'ètnia gitana són molt diverses en funció de moltes variables, com el sexe, l'edat, el lloc on van néixer, les seves creences, les seves famílies, la seva educació, els seus somnis, etc., per tant, ficar-los a tots i totes en un mateix sac, posar-los la mateixa etiqueta és –com a mínim– molt injust i poc ajustat a la realitat.
-

El coneixement mutu –profund i respectuós– entre persones gitanes i no gitanes pot desmuntar tots els estereotips i rumors que els separen, ja que permet posar noms i cognoms i històries de vida als tòpics que circulen de boca en boca al carrer.

Un dels antídots contra els estereotips i els rumors és el treball conjunt. Espais de trobada voluntaris i amb objectius compartits... com alguns que ja existeixen, en els quals persones gitanes i no gitanes es barregen, dialoguen, col·laboren i creen lligams més enllà de les etiquetes i prejudicis que els envolten.

AGRAÏMENTS

Agraïm sincerament la col·laboració de totes les persones que van fer possible la jornada del 9 de setembre:

PONENTS

- **Juan de Dios Ramírez**, president d'Unión Romani
- **Cristóbal Laso**, vicepresident de Política i Comunicació de la FAGIC
- **José Santos**, president de la FAGIC
- **Noemí Fernández**, activista gitana i estudiant de dret
- **Antonio Carmona**, conegut com a Tío Curro, president del Consell d'Ancians

PARTICIPANTS

- **Félix Silva**, vicepresident de l'Àrea de Joventut de la FAGIC
- **Miguel Ángel Gómez**, representant de l'Associació Gitana de Juventud, Igualdad y Progreso de La Mina
- **Sebastián Porras**, periodista. Treballa a la Fundació Pere Closa
- **Carme Garriga**, antropòloga
- **Aroa Vargas**, representant de l'Associació de Dona Gitana Amanecer
- **Julio Vargas**, director del Centro de Estudios Gitanos de la Universitat de Barcelona
- **Juan José Gómez**, integrador social
- **Anabel Carballo**, coordinadora tècnica de projectes europeus a la FAGIC

- **Nati Manzano**, treballadora social del Departament de Migració de Càritas Barcelona
- **Agustí Viñas**, vicepresident de la Fundació Integramenet
- **Vicent Llorca**, assessor de presidència de PIMEC
- **Iván Pera**, director de la Fundació Carta de la Pau, dirigida a l'ONU
- **Caterine Galaz**, doctora en filosofia i educació, experta en interculturalitat
- **Laura Yufra**, doctora en psicologia social, experta en temes d'interculturalitat
- **Elena Enseñat**, pedagoga
- **Kira Bermúdez**, coordinadora de l'equip del Programa Barcelona Interculturalitat de l'Ajuntament de Barcelona

ORGANITZACIÓ

Elena Caballé, Institut Diversitas

Marta Palau, Àmbit Maria Corral

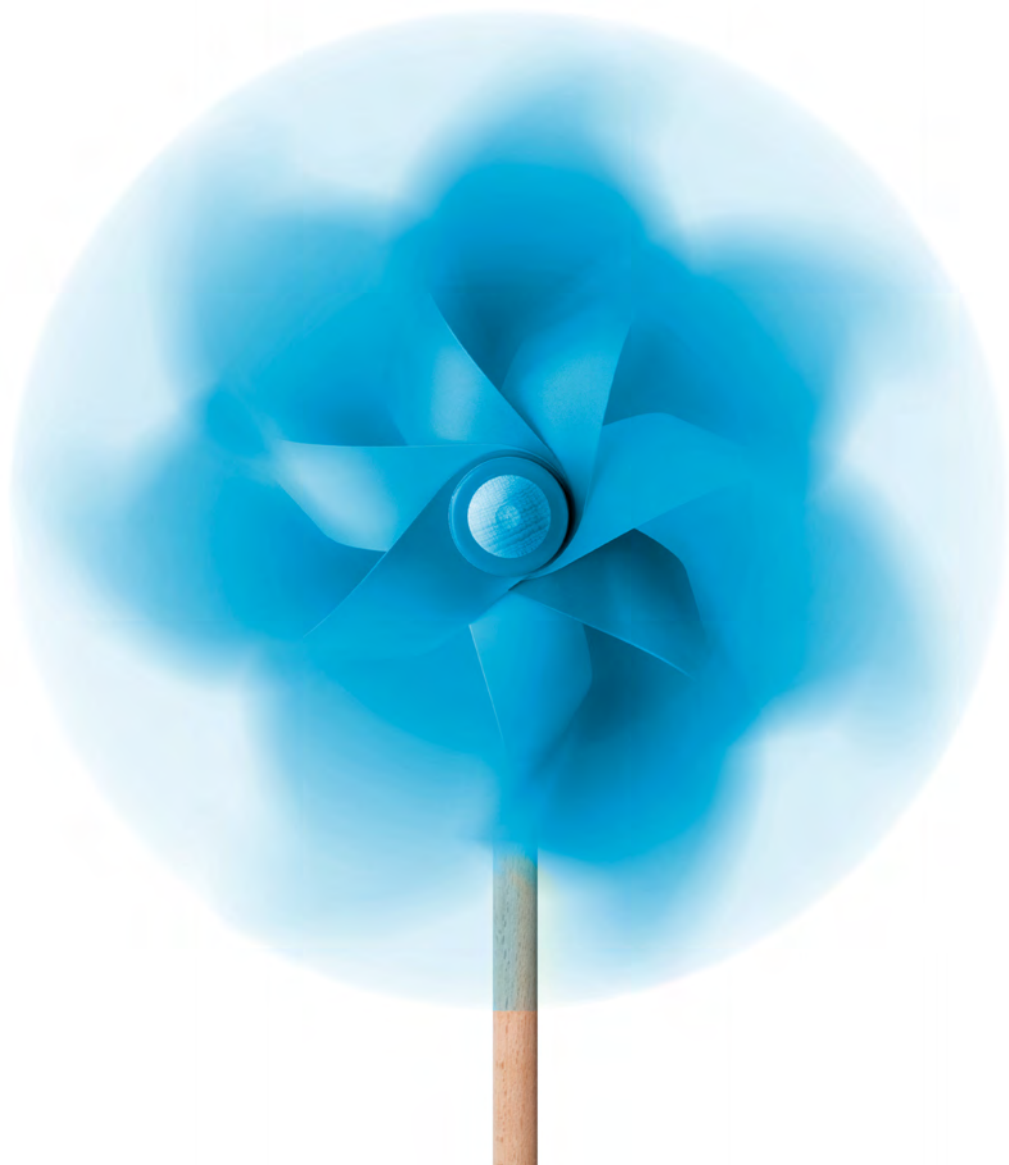
Marina Villa, Àmbit Maria Corral

Marta Miquel, Àmbit Maria Corral

MODERADOR

Rodrigo Prieto, director de continguts de l'Institut Diversitas

[STOP] RUMORS

Un projecte
de:

institut
diverSitas

àmbit maria corral
d'investigació i difusió

Amb
el suport
de:

Amb la
col·laboració
de:

